

καὶ ἕτερον, ἐπανελθοῦσα εἰς Ἄνδρον μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Κυθωνίων, «*Μάρκου Ἀθηλίου ἐγκώμιον, σὺν ἑσφάγῃ γαλλοῖσι ὑπὸ Θωμαίου ῥήτορος καὶ μέλους τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, καὶ ἐδόκειν ἐν Ἐρμουπόλει τῷ 1833*». Ἐπὶ τοῦ ἔργου δὲ τῆς μεταφράσεως ταύτης ἐνέγραψε τὸ ῥητὸν τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου ὅτι «*Ἐπί τερατοῦ καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως ποσειωνοῦ μεταβαίρειν ἐπὶ πράξει κοινωτικῆ, σὺν μνήμῃ Θεοῦ*».

Ἡ ἔργον μεταφράσιν ἀφορροῦ «*Εἰς τὴν ἀόριτον τοῦ ἀσπίτου Ἀ. Κοραῆ ἐγκώμιον ἀπὸ τῆς ἑκείνου*». Δὲ γὰρ ἐν ταῖς πρόσφατοις, ἅτινα ἀπευθύνει καὶ αὐτὴ πρὸς τὰς φιλομαθεύσας Ἑλληνίδας, οὐκ αὐτὰς ὁ Κοραῆς, ἀλλὰ μετὰ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου συνεκδοῦς καὶ τὸ ἐγκώμιον τοῦ Μάρκου Ἀθηλίου καὶ τοῦ Γάλλου Θωμαῆ, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ναυτικῆς μεταφράσιν αὐτοῦ ἐν τῇ ἑλληνικῇ. Ἐν τῇ ἑξῆς ἐπέγραψε πολὺ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου τοῦ ἀποθανόντος τῷ 1855 διετήρησέ δὲ μέχρι τέλους τοῦ βίου ἀσέστον τὸν ἔρωτα τῆς διαφύσεως ἐν τῇ ὑψηλῇ χώρᾳ τῶν ἠθικοφιλοσοφικῶν μελετῶν.

Μάιος τοῦ 1860. Α. ΜΗΛΑΡΑΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΗΜΑΤΑ

Ἐν Μασσαλία τῇ 24^ῃ Ἰουνίου 1880. Ἡ πρόσφατος λιψυδρία — Ἡ πανώλης τοῦ 1720, — Ἡ χολέρα τοῦ 1834. — Ἐξέδοξή τοῦ ποταμοῦ Durance εἰς Μασσαλίαν. — Τὸ ὄροσκαγιον τοῦ Roquefavour. — Ὁ θηροκομὸς τῆς διώρυγας Mont-Richer. — Δὲν εἰμὲν παρεῖχα γένηται ταῦτα εἰς Ἀθήνας. — *Φίλε κύριε ἐκδοτά, τῶν ἐπισημῶν* 33
Ἡ Μασσαλία ὁραῖζει κατὰ ταῦτα τὰς Ἀθήνας, ὅτι πρὸ ἐτῶν 3^ῶ ἔσπερειτο τῷ ἀπαραίτητον εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων αὐτῆς ὕδατος, τοῦτο δ' ἔνεκα τῆς μὲν καθαριότητος τῆς πόλεως, ἢ τοῦ σφόδρα ἀμφίβολου, ἢ δὲ ἕνεκα τῶν προκίμων αὐτῆς ἀναμειβόμενος. Τῷ 1845 ἡ πόλις πολὺ ἀπέχει τοῦ ν' ἀριθμοῦ ὅπως σήμερον ὑπερβαίνει 320,000 ψυχῶν, οἱ κάτοικοι μάλιστα συνεποσύντο, τότε εἰς 160,000, καὶ ἕνεκα τῆς εἰσαγόμενου εἰς τὴν πόλιν ὕδατος ἦτο τοσοῦτον ὁ λίγαν, ὥστε δὲν ἀνελάθον, πρὸς ἕκαστον κάτοικον καθ' ἡμέραν εἰμὲν 75 λίτρα. Ὅσακις δὲ συνῆ ἐπίπαν ἀνομβρία, αἰτίνας καὶ ἐνεαυθὰ εἶνε σφοδρὰ ὅπως καὶ ἐν Ἀθήναις, τὸ διαθέσιμον ὕδωρ δὲν ἐφθάνει εἰμὲν εἰς τὸ πέμπτον τῆς προσημειωθείσης ἀνελαθίας. Ἐπισημῶν 34
Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις συνέβηκινον ἐνεαυθὰ σφοδρὰ τῶν ἀποικίων ὁμοίως μέχρις ἵνα τὰς ἕκαστον εἰδομένων καὶ περὶ ἡμῶν πολλάκις. Ἐπὶ πλείους ἐπολιούρει ἀπὸ πρώτας μέχρις ἑσπέρας τὰς κρήνας, ὅσαι δὲν εἶχον ἐντελῶς ἀποξηρανθῆ, οἱ διψῶντες ἄνθρωποι συνωθούνηται καὶ διὰ παντὸς τρόπου ἐκινούνηται νὰ διατηρήσῃ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν κατέλαβον καὶ ἀπὸ τῆς ὁμοίας οἱ ὅτι σ' ἐν ἐρχόμενοι ἐπροσπύθον πολλάκις διὰ τῆς

βίας νὰ τοὺς ἐξωθήσῃ νὰ ἐνωρίτερον πλησιάσῃ πρὸς τὸ ὕψος νημάτιον, τὸ ὁποῖον ἐβλεπον μάλλον ἢ ἴκουν, τοσοῦτον κατέπιπτεν ἀσφορητῆ. οἱ δὲ εὐτυχήσαντες ἐπὶ τέλους νὰ προσαρμόσωσι εἰς τὴν στροφίγγα τὸ χεῖλος τοῦ σκεύους αὐτῶν ἐφρόντιζον νὰ μὴ ἀπολέσωσιν, εἰ δυνατόν, οὐδὲ ῥαγίδα τοῦ βρεστοῦ ἐκείνου, ὡς ἂν ἦτο ὁ πολυτιμότητος τῶν οἴνων. Προσθέσατε εἰς τὸν θόρυβον τοῦτον τὰς κραυγὰς καὶ τὰ γρονθοκοπήματα τῶν ναυτῶν, οἵτινες ἐπήγοντο ἀθροοὶ ἵνα προμηθευθῶσι τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὰ πλοῖα ὕδωρ, καὶ δὲν θέλετε ἀπορήσει ὅτι πολλάκις ἐδέησε νὰ παρεμβῆ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις, ἵνα διανείμῃ τὸ ὕδωρ κατὰ μερίδας ὠρισμένας, ὡς ἂν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι διετέλουν ἐν καταστάσει ἀληθοῦς πολιορκίας.

Ἄλλ' αἱ περιοδικαὶ αὐταὶ λιψυδριαὶ συνέπειν γόντο ἐνεαυθὰ συμφορὰς, τῶν ὁποίων πείραν εὐτυχῶς δὲν ἐλάβομεν ἐν Ἀθήναις, καὶ εἴθε μὴ λάβομεν ποτέ. Αἱ ἀλευρώσασαι τῶν ἐπιδημιῶν συνῆ ἐπιπτόν μετὰ τῆς μεγίστης ἐλαττώσεως τοῦ ποσοῦ τῶν ὑδάτων, τοῦτο συνέβη ἐπὶ τῆς πανώλους τοῦ 1720 καὶ ἐπὶ τῆς χολέρας τοῦ 1834. Τῇ 9^ῃ Ἰουλίου 1720 δύο ἰατροὶ ἐδήλωσαν, ὅτι παῖς ἀπέθανεν ἐκ πανώλους, καὶ μετ' οὐ πολὺ κατέπεσεν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τῆς πόλεως τὸ κακὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἰσήχθη εἰς Μασσαλίαν διὰ πλοίου προελθόντος ἐκ Συρίας καὶ Τριπόλεως. Οἱ κάτοικοι θέλουσι νὰ φύγῃσιν, ἀλλὰ στρατὸς πολυάριθμος περιζώσας τὴν πόλιν μακρόθεν ἀπέθει τοὺς ταλαιπώρους φυγάδας καὶ κατεκρήμνιζεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐστίαν ἐκείνην τοῦ μολύσματος. Εἰς τὴν φρίκην αὐτῶν προστέθη ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα. Ἐπειδὴ πᾶσα συγκοινωνία ἐκόπη, ἀδύνατον ἀπέβη νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν πόλιν τροφαὶ καὶ ὕδωρ. Καὶ τότε... τότε ἔπρεπε νὰ ἔχη τις τὴν γραφίδα τοῦ Θουκυδίδου διὰ νὰ ἐκονίσῃ τὸ φοβερόν θέμα ὅπερ παρετήρησεν αἱ οἰκίαι, αἱ ὁδοί, οἱ ἄνθρωποι, τὰ κτήνη. Μόλις δὲ τῷ 1721 μετὰ μεγάλης βροχῆς, αἰτίνας ἐσάρωσαν τὸν ἀέρα καὶ τὸ ἕδαφος, ἐξήλειφθη ἡ ἐπιδημία, ἀπὸ ἐθέρους 50,000 ψυχῶν. Ἐπὶ πάσου πληθυσμοῦ ἐτελέσθη ἡ θυσία αὕτη δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβῶσθαι ὅτι ἡξυρὰ εἶνε, ὅτι μετὰ μίαν περίπου ἐκάτοντασέτηρίδα, ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας, ἡ Μασσαλία δὲν ἠριθμεί ἔτι εἰμὲν 80,000 κατοίκων. Ὅπως δὴ ποτε τὸ μέγεθος τοῦ δεινοῦ δηλοῦται ἐκ τούτου, ὅτι ἐνὸς ἐκάτον καὶ ὀγδοήκοντα παρήλθον ἐκτοτε ἑνιαυτοί, ἡ πόλις δὲν ἔπαυσε πάνηνουζήσασαι τὴν 4^ῃ Ἰουνίου ἐκάστου ἔτους ὡς ἡμέραν σωτηρίας κοινῆς, διὰ λιτανείας καὶ δοξολογιῶν. Καὶ ἡ μὲν δημοκρατικὴ κυβερνήσις ἀπηγόρευσε τὰς λιτανείας, ἀλλ' ἡ χθὲς ὑπῆρξεν, ὡς πάντοτε, ἡμέρα ἐοσθητικῆς ἐνταῦθα. Πολλοὶ συνέβρυσαν εἰς τὰς ἐκκλησίας, τὸ δὲ χρηματιστήριον καὶ τὰ σχολεῖα, καὶ τὰ ἐμπορικὰ κατεστήματα ἦσαν κλειστά.

Τῷ 1834 ἐπεκράτησε πάλιν πολλὴ λιψυδρία. Τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὴν πόλιν ὕδωρ δὲν ἀνελόγει καθ' ἑκάστην κάτοικον, ἐπὶ 2½ ὥρας, εἰρηθ εἰς μίαν λίτραν καὶ 1[3. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπεράνη ἡ χολέρα δεκαεπτὰ σάξ. τὴν πόλιν δι' ὄλου τοῦ χειμῶνος. Ἀλλ' ἡ μεγίστη τοῦ κακοῦ ἐπίπασσις συνέβη κατὰ τοὺς μῆνας Ἰουνίαν καὶ Ἰούλιον τοῦ 1835 50,000 ἐδραπέτευσαν ἐγκαταλείποντες τὰς ὑποθέσεις, τὰς οἰκίας, τοὺς φίλους, καὶ περιέρχοντες εἰς χώρας ἀπωτάτας τὰ σκηνώματα αὐτῶν καὶ τὰς οἰκογενείας. Ἡ πόλις αὕτη ἦτις ἤρθημι ἤδη τότε περὶ τὰς 130,000 κατοίκων, καὶ ἂν δὲν εἶχε τὴν σημερινὴν λαμπρότητα καὶ κίνησιν, ἦτο ὅμως ἐν τῶν εὐδαιμονεστέρων ἐμπορειῶν τῆς Μεσογείου, ἐξερημούτο καθ' ἑκάστην διὰ τῆς ἀποδημίας ἢ τοῦ θανάτου. Διακίτσια ἦταν κατὰ μέσον ὄρον καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰ θύματα. Ἰπῆρξαν δὲ ἡμέραι, δύο μάλιστα ἡμέραι ὧν ἡ μνήμη μέχρι τῆς σήμερον ἐμποεῖ τρόμον εἰς τοὺς πρεσβύτας τῆς Μασσαλίας, καθ' ἃς τριχιλίιοι ἐγένοντο οἱ νεκροὶ ἐπὶ πληθυσμοῦ ἐλαττωθέντος εἰς 40,000.

Αἱ ἀπαίσιαι ἐκείναι χρόνοι παρεῆλθον, καὶ σήμερον ἡ Μασσαλία εἶνε μία τῶν υγιεστέρων καὶ καθαρωτέρων πόλεων τῆς Μεσογείου, τῶν μᾶλλον κἀκαρῶτων καὶ κἀκαρρῶτων, τῶν μᾶλλον περιεστεμμένων ὑπὸ χλοερῶν κοιλάδων καὶ λόφων. Βρυχίων ὀλόκληρος τοῦ ποταμοῦ Durance ἐνέβαλεν εἰς αὐτὴν τε καὶ εἰς ἅπασαν αὐτῆς τὴν περιφέρειαν καὶ ἐξωγόνησε τὴν τοσοῦτον αὐγμυρὰν ἄλλοτε χώραν. Δὲν ἐνέβαλε δὲ, ἐννοεῖται, αὐθόρμητος, ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν ἐξαισίαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην ἀνδρῶς ὅστις ἀπληράντισε τὸ ὄνομα αὐτοῦ διὰ τοῦ ἔργου τούτου, τοῦ Mont Richer, καὶ χάρις εἰς δαπάνην ἀδρατῆτην προθύμου ὑπὸ τῆς πόλεως φηρισθεῖσαν καὶ καταβληθεῖσαν. Ἀπὸ τοῦ σημείου ἐν ᾧ ἐφλεβοτομήθη ὁ ποταμὸς μέχρι τῆς Μασσαλίας ἡ διώρυξ ἔχει ὕψος 82,800 μέτρων, ἐξ ὧν 67,000 μέτρων διατρέχει ἐν ὑπαίθρῳ, καὶ 15,800 μέτρων διὰ στοῶν ὑπογείων. Ἐκ τῶν ὑπογείων τούτων διόδων, ἡ σύριγγξ ἡ διατρυπήσασα τὸ ὄρος τῶν Taillades ἔχει μῆκος 3,419 μέτρων καὶ εἶναι ἐν τῶν δυσχερεστάτων τοῦ εἶδους τούτου ἔργων ἐξ ὧν ἐγένοντο ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπαιθρὸς τῆς διώρυγος ἐκτέλεισις παρέστησε κωλύματα δυσπέραστα καὶ προσέκλεσε τὴν κατασκευὴν ἀληθῶν ἀριστουργημάτων τέχνης, ἐξ ὧν τὸ μᾶλλον ἀξιουνημώτερον εἶναι τὸ τοσοῦτον θρυλλούμενον ὑδραγωγεῖον τοῦ Roquefavour.

Χθὲς εἶδον τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο ἀπέχον ἐκ Μασσαλίας μίαν καὶ ἡμίσειαν σιδηροδρομικὴν ὥραν. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἣν προσεθεῖ ὁμοιάζει πολὺ τὴν ἐντύπωσιν ἣν παράρθουσιν αἱ πυραμίδες τοῦ Γκιζῶ. τὸ μνημεῖον δὲν φαίνεται ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν φήμην αὐτοῦ αἰ ἀνώταται μᾶ-

λιστα ἀψίδες παρίστανται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν τοσοῦτον μικρὰ ὥστε δὲν ἐννοεῖ τις διακρί κατατάχθησαν εἰς τὴν σειράν τῶν ὄντων κολοσσικῶν μεσῶν καὶ κτωτάτων, καὶ διακρί ἐρέθη, ὅτι τὸ ὑδραγωγεῖον ἴσασται ἐπὶ τριπλῆς ἀψίδων στοιβάδος. Ἀλλ' ὅταν ἀναβῆ τις εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν κορυφῶν τῆς κοιλάδος ἐφ' ἧς ἐδέθησε νὰ δημιουργηθῇ ὁ πορθμὸς ἐκείνος τῶν ὑδάτων, καὶ σταθῇ ἐπὶ τῆς γερύρας καὶ ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ ἀνώτατον αὐτῆς μέρος, ἐννοεῖ ἀμέσως ὁποῖα ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ὀπτική αὐτοῦ ἀπάτη. Τὸ ὕψος τοῦ ὑδραγωγείου, ἀπὸ τοῦ πυθμῆνος τῆς κοιλάδος μέχρι τῆς ἀνωτέρας ἐπιφανείας τοῦ περιθρύγατος, εἶναι μέτρων 82 1]2, τὰ δὲ μῆκος ἀπὸ τῆς μιᾶς κρηπίδος τῆς κοιλάδος μέχρι τῆς ἐτέρας ὁμέτρων 375. ἴσασται δὲ τῶν ὄντι ἐπὶ τριπλῆς ἀψίδων σειράς, διότι ἐὰν αἱ κατωτάται ἔχουν ὕψος 34 μέτρων καὶ δέκα ἑκατοστῶν, αἱ δὲ ἐπιαὐτῶν ἐπεροισθεῖσαι μέσαι 34 μέτρων καὶ 90 ἑκατοστῶν, καὶ ἐπὶ τούτων μετρωροισθεῖσαι τρίται, αἰτίνες πόρρωθεν φαίνονται τόσῳ μικροσκοπικαί, ἔχουν καὶ αὐταὶ ὕψος μέτρων 13 καὶ 1]2. Ὁ μετάρσιος ἐκείνος ποταμὸς ῥεεῖ ραγδαίως ἐντὸς κοιτίδος ἐχούσης πλάτος μὲν δύο μέτρων καὶ 20]100, βάλος δὲ ἐνὸς μέτρου καὶ 30]100, ἐν τῷ μέτῳ δύο πέζοδρομίων. Διήλθον ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας μέχρι τῆς ἄλλης τὸν ἐναέμιον τρυτὸν δρόμον καὶ ἔπειτα κατελθὼν εἰς τὴν ἀμέσως κάτωθεν τοῦ ὕδατος παρατεινομένην στοᾶν ἐπέστρεψα ὑπόστεγος ἦδη εἰς τὴν πρῶτην ἀφστρηίαν, ἀναλογιζόμενος ἐν τῷ φανταστικῷ ἐκείνῳ περιπάτῳ μου ὁπόσους θησαυροὺς ἔφερε καὶ δὲν παύει φέρον εἰς τὴν πόλιν τῆς Μασσαλίας ὁ τεχνιτὸς οὗτος ποταμὸς, καὶ μετὰ μειδίαματος οἰκτροῦ ἐνθυμούμενος τὴν πυγμαίαν τῶν Ἀθηνῶν δεξιαμενῆν.

Ἦμεις δὲ, ἀδιαφοροῦντες βεβαίως περὶ τῶν προσωπικῶν ἐντυπώσεων μου, ἐρωτᾶτε μᾶλλον διὰ τίνος δαπάνης ἐπατεύθη τὸ εὐεργέτημα τοῦτο; Ποῖν ἀπαντήσω σὰς παρατηροῦ, ὅτι τὸ ἔργον δὲν περιορίσθη εἰς τὴν κυρίαν διώρυγα τὴν ἔχουσαν μῆκος 83,000 μέτρων περίπου, ἀλλ' ὅτι κατασκευάσθησαν καὶ πλείσται ἄλλαι δευτερεύουσαι πρὸς ἀρθευσιν τῶν περιχώρων τῆς Μασσαλίας, τὰ δὲ μῆκος τούτων συμποσοῦται ἐν συνόλῳ εἰς 75 χιλιάμετρα. Οὕτως ἔχοντες ἤδη ἀμύδραν τινα ἐνδοικῶν τῆς ὄλης ἐκτάσεως τοῦ ὄρου χθέντος, τοῦ διατρυπηθέντος καὶ τοῦ ἐν μετεώροις οἰκοδομηθέντος χώρου, δὲν θέλετε, ὑποθέτω, ἀπορῆσαι ὅτι τὸ μεγαλοῦργημα ἐκεῖνο, τὸ ἀποτελεσθὲν ἐντὸς δεκαετίας, ἀπῆτησε δαπάνην 43,396,644 φράγκων. Ἐὰν δὲ οὐδὲν ἦττον τὰ ποσὸν σὰς φανῇ ὑπερῶσαν, μάθετε ὅτι δὲν ἀπέβη οἰκονομικῶς ἄγονον ἢ ὀλίγον προσοδοφόρον, διότι κατὰ ὑπολογισμοὺς ἀκριβεστάτους ἀποφέρει εἰς τὴν πόλιν 7 τοῖς 10 κατ' ἔτος*. Ὅρσι-

* Πᾶσαι αἱ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ διδόμενα πληρο-

λέται· δὲ ἡ ἀπιτυχεῖα τοῦ ἔργου κυρίως ἕως εἰς τὴν ὄντως δαμιγνιὸν πνεύματος τοῦ διεξαγαγόντος αὐτὸν ἀνδρῶς· ὡς ἔχειται ἐν τῷ κεφάλαιον 1841 ἐν ἑξῆσι· Ἰνα ἀχθῆ εἰς πέρας ἡ διάρκει· τῆς Μασσαλίας, ἔλασε τῷ 1841 ἐνώπιον τῆς ἐγκαυθῆ· Ἀκαδημίας ἐν περιόνομος Méry· ἔλα ἀχθῆ εἰς πέρας τῆ διάρκει πῆς Μασσαλίας ἐδέθησε νὰ εὑρεθῆ οὐγὶ ἀπλῶς μηχανικός ἐπὶ ἀρχιτεκτων, ἀλλὰ σκευὸς ἐκλεσθὲν τῆς θείας Προνοίας· Ἡ σπρὰ τὰ ἐκείνη τῶν ἐξοχῶν εἰχε χρεῖαν γήστου τοιοῦτοιοιρημένου δι' ὄλιγον σκευατῶν ὅσως ἀπῆται πολυατῆς καὶ ἐναγνῶς στρατεία· Εἶχομεν χρεῖαν ἀνδρῶς νέου ἐπλαινωμένου μετ' ὑπὸ φαντασίας ποικίτου, ποδὸν ἔχον μετ' ὅδε ὑπὸ τῆς αὐτοῦ μηχανηματικοῦ ἀκριθείας· Εἶχομεν χρεῖαν πνεύματος ἀπτόητου ἐνώπιον ὁπαντῶς κινδύνου καὶ ὁπαντῶς κωλύματας, διὰ δὲ τῆς εἰς ἑαυτὸ εἴχοντος παπότησεως ἀρκῆσε ῥαυτῶς τὸν ὀδίστα γμὸν ἀπὸ τῆς φωνῆς ἧτις αἰεττάσσει καὶ πῆς χεῖρος ἧτις ἐκτελεῖ· Εἶχομεν χρεῖαν νὰ εὑρεθῆ ἐν μηχανικῶς ποικίλῳ τῶν πείρα ἐξοχος τῆς ἰσχύου ἡλικίας, οἷον οὐ μὲν ἴσθηται κόποι τοῦ ἰσχυικοῦ ἔργου ἀπῆται σωμῶσιδ ἔργον ἐπὶ χλαυδῶν κνημῶν, τὰ δὲ πρόσλομῶματα τοῦ ἡλικιῶ· ἔργου δὲν ἠδύνατον νὰ ὑπερνηκθῶσιν εἰ μὴ ὑπὸ σκευῶν ἡσκημένου περὶ τῆν γνῶσιν τῶν ἀνθρώπων· Εἶχομεν χρεῖαν ἀνδρῶς κεκτημένου οὐ μόνον τὰ ὅν βλέμμα τὸ ἐρῆα τεύον εἰς τὰ σπλάγγνα τῶν ὀρέων, ἀλλὰ καὶ τὸ βλέμμα τὸ μαντεῖον τῆν διαφῶρον ἀξίαν τῶν βοηθῶν ὅσοι ἐμελλόν νὰ σῆκελεσῶσιν εἰς τῶν ἐργασίαν τοῦ ἀρχηγῶ· Εἶχομεν ἐπὶ τέλος ἀνάγκην μηχανικοῦ ἀπειδοῦ περὶ τοῦς δρόμους, ἀφρονος περὶ τοῦς λόγους ἐπιβάλλοντος τῆν πίστιν, ἀφραπέζοντος ἐδ' ἑβας, δεσπέζοντος τοῦ ἔργου καὶ τοῦ ἐργάτου· Ὅσοι εἶδον τὸν Mont-Richer ἐπὶ τοῦ εἰκοσλεύου αὐτοῦ ἐργαστηρίου, θέλουν εἰπεῖ ὅτι αὐτῆ εἶχε ἡ πίστιν αὐτοῦ εἰκῶν·

Διὰ τοιούτων χρηματικῶν ἰσχυῶν καὶ τοιούτου ἀνδρῶς ἐκτῆσατο ἡ Μασσαλία τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ὅσα δύναται νὰ ποθήσῃ πολυάνθρωπος πόλις, καὶ κατέστη ὄγκη εἰς τὰ περὶ αὐτῆ τῆς ἡ κατασκευῆ τῶν πρυδαίτων ἐκείνων ἐν τῶς τῶν ὁσταίων διήγαγον ἔφετος τε καὶ ἄλλοτε τοιοῦτας εὐφοροῦνομας ἡμέρας χάρις εἰς τῆν τῶν ὁσμογενῶν φιλαξενίαν· Θέλει ἀρῆγε ἀξίωθῆ ποτε καὶ ἡ τῶν Ἀθηνῶν πῆλις τοιαύτης φινῆς μεταμορφώσεως· Πολλοὶ τῶν ἀναγκωστῶν ὡμῶν θέλωσιν εἰπεῖ· ποῦ ὁ ποταμὸς ὁ δυνάμενος νὰ ἐπιτελεσῆ τοιαῦτα θαύματα, καὶ ποῦ τὰ χρέματα τ' ἀπαιτούμενα εἰς κατασκευῆ τοιαύτου ἔργου· Τὰ κατ' ἐμὲ, οὔτε μηχανικός εἶμαι, οὔτε οἰκοδομία· εἰληθῆσαν ἐκ συγγραφῆς δημοσιευθείσης τῷ 1878 ἐν Παρισίοις, καὶ ἐπιγραμμένης M. de Mont-Richer ἐπὶ le Canal de Marseille par M. Félix Martin, ingénieur des Pons et Chaussées· Ὁ Mont-Richer ἦτο Ἑλλετὸς τῆν πατρίδα καὶ ἐγεννήθη μὲν τῷ 1810, ἀπετίνασε δὲ τῷ 1858, νεβῶσται, ἀλλ' ἀρῶν ἔλαβε τῆν τιμὴν τῆς ἀναγκῆς ἡ ἐκτίστα·

νομικῶς ἀνὴρ· Δὲν μοι φαίνεται ὅμως ἀδύνατον νὰ εὑρεθῆ ἐν τῷ Βοιωτικῷ πεδίῳ τὸ βρέμα, τὸ ἰπποδον κατακρημνίζομενον ἐπὶ τοῦ Ἀπτικοῦ νὰ ποτίσῃ ἀψιλῶς αὐτὸ τε καὶ τοὺς κατοίκους αὐτοῦ οὐδὲ ἀδύνατον ἕως εἶναι νὰ εὑρεθῶσιν ἐπὶ πρὸς τοῦτο ἀνάγκη καὶ κεφάλαια εἰς χόρην ὅπου καταβάλλονται ἑκατομύρια· πρὸς κατασκευῆν πρυδαίτων ἀλλεὺ πολλῶν ῥεονόβλαθῶν, καὶ Ἀκαδημικῶν ἀνευσῶνδης Ἀκαδημαϊκοῦ· Τὸ δύσκολον, καὶ δύσκολώτατον δι' ἐμὲ ἦσεν εἶναι νὰ ἀνακαλυφθῆ ἰσχυρῶς Mont-Richer, ἐπιτήθειος νὰ χρησιμοποιοῦσθαι δεόντως τὰ τε ὕδατα καὶ τὰ κεφάλαια νῆσται·

Κ. Π. ΠΑΡΡΗΤΟΠΟΡΟΣ·

ANEBY ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα· Ἐκτόρος Μαλὸ βράβευσθῆν κατὰ τῆς γαλλοῦτικῆς Ἀκαδημίας· Μετάφρασις· Α. Ρ. Ραγκαθά·

10

Ὁταν ἐξῆν πησαίμη ἐπὶ τῶν κλίνης, καὶ φλόξ μεγάλη φωτῆς ἐφώτισε τὸ δωμάτιον·

Ἐστρεψα τὸ βλέμμα περίε·

Τὸ δωμάτιον τοῦτο μοι ἦταν ἄγνωστον·

Ἄγνωστα μοι ἦσαν ἐπίσης καὶ τὰ πρόσωπα περίε μου· εἰς ἀνὴρ, φροῶν σπικτερον ὑπεκδύτην καὶ κίτρινα κροῦπέλα ἡ κυλινδρῶς ἐμβάδας παρὰ ἡ πέσσαρ παρὰ, ἐν οἷς μικρὸν κοράσιον πέντε ἡ ἐξ ἑτῶν στήριζον ἐπ' ἐμὲ ἐκτεπληγμένους τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ παράδοξοι ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ οὐτείν· Ὁμίλου·

Ἀνὴρ ἔρθη ἐλθὼν·

Τότε ἦλθον μετὰ σπουδῆς περίε μου·

Ὁ Βιτάλης εἶπεν·

Ζητεῖ τὸν πατέρα σου; εἶπε νὰ κῆρη ἧτις ἐφαίνετο ἡ πρῶτόσοκος τῶν παιδίων·

Ἄν εἶναι ὁ πατήρ, εἶναι ὁ κύριός μου· Ποῦ εἶναι; Ποῦ εἶναι ὁ Κάπης;

Ἄν ὁ Βιτάλης ἦταν πατήρ μου, βεβαίως θὰ ἐξήτουν νὰ εἶδον τρόπον ὑπεκφυγῆς ὀμιλοῦντές μοι περὶ αὐτοῦ· Ἐπειδὴ ὅμως ἦτον μόνον ὁ κύριός μου, ἐνόμισαν ὅτι πρέπει νὰ μείψαν ἀπίεθειας τῆν ἀλήθειαν, καὶ ἰδοὺ τί μοι διηγήθησαν·

Ἡ θύρα παρ' ἧν εἶχομεν κατακλιθῆ ἦτον ἐνός κεντροῦ· περὶ τὰς δύο μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὁ κεντροῦς ἦνοιξε τῆν θύραν· αὐτῶν διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἀγορᾶν, καὶ μᾶς εἶδον ἐξπλωμένους ὑπὸ τὰ καλύπτοντα ἡμᾶς ἄμυρα· Κατ' ἀρχάς μᾶς εἶπον νὰ ἐρεθῶμεν, διὰ ν' ἀφῶσωμεν τῆν ἀμαξάν νὰ διέλθῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀπεκρινόμεθα οὔτε ὁ εἰς οὔτε ὁ ἄλλος, καὶ μόνος ὁ Κάπης ἀπῆντα γρυγίζων καὶ ὑπερασπιζόμενος ἡμᾶς μᾶς συνέλαβον ἐκ τοῦ βραχίονος διὰ νὰ μᾶς ἐξυπνήσουν· Ἀλλ' οὔτε τότε δὲν ἐκινήθημεν· Ἐπάτησεσαν λοιπὸν ἡ σπουδαίον τι συνέβαινε, καὶ ἔφρασαν φησῶν· τῆς δὲ ἐξαστάσεως τὸ ἀποτέλεσμα ἦτον ὅτι ὁ Βιτάλης εἶχε ἀποθάνει, ἀποθάνει τῶν ψῆ